

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ІНСТИТУТ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ
ІМЕНІ МИКОЛИ ЯРМАЧЕНКА НАПН УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ПРИКЛАДНИХ НАУК ХЯМЕ
(ФІНЛЯНДСЬКА РЕСПУБЛІКА)
СІЛЕЗЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ У КАТОВИЦЯХ (РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА)
ВАРШАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА)
УНІВЕРСИТЕТ НОРД (КОРОЛІВСТВО НОРВЕГІЯ)
МІЖНАРОДНИЙ ІНСТИТУТ ІНКЛЮЗІЇ

ЗБІРНИК ТЕЗ НАУКОВИХ ДОПОВІДЕЙ

Міжнародної науково-практичної конференції
**СУЧАСНИЙ ДИЗАЙН ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ:
УСПІШНІ УКРАЇНСЬКІ ТА ЗАРУБІЖНІ ПРАКТИКИ**

11 листопада 2025 року, м. Київ

УДК 376.1 + 371.3 + 37.018.1

Збірник тез наукових доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасний дизайн інклюзивного навчання: успішні українські та зарубіжні практики» 11 листопада 2025 року. Київ: Факультет психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, 2025. 288 с.

Друкується за рішенням Вченої ради Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка
Протокол № 12 від 19.11.2025 р.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Олена МАРТИНЧУК, завідувач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, доктор педагогічних наук, професор.

Тетяна СКРИПНИК, професор кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, доктор психологічних наук, професор.

Ірина МУЗИЧЕНКО, заступник декана з наукової роботи та міжнародної діяльності Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, доцент кафедри практичної психології, кандидат психологічних наук.

Галина ВАСИЛЬЄВА, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, кандидат педагогічних наук.

Ганна СУПРУН, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, кандидат психологічних наук.

Тетяна ХОМИК, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, кандидат педагогічних наук.

У збірнику тез наукових доповідей представлено результати досліджень, аналітичні матеріали й практичні напрацювання учасників конференції щодо розвитку інклюзивної освіти в Україні з урахуванням міжнародного досвіду. Матеріали висвітлюють формування інклюзивного освітнього середовища, систему підтримки дітей з особливими освітніми потребами, організацію соціально-психологічного супроводу та сучасні підходи до проектування інклюзивного простору. Представлені напрацювання сприяють обміну досвідом, поширенню ефективних практик та професійному зростанню фахівців у сфері інклюзивної освіти.

© Факультет психології, соціальної
роботи та спеціальної освіти

А. А. Соболева, Г. І. Васильєва

РОЗВИТОК ДРІБНОЇ МОТОРИКИ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З
МОВЛЕННЄВИМИ ТРУДНОЩАМИ 185

Ю. О. Соколенко, О. П. Таран

РОЗВИТОК МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З
МОВЛЕННЄВИМИ ТРУДНОЩАМИ ЗАСОБАМИ ШУМОВИХ МУЗИЧНИХ
ІНСТРУМЕНТІВ 187

Р. В. Устюк, О. П. Таран

ОСОБЛИВОСТІ СФОРМОВАНOSTІ АРТИКУЛЯЦІЙНОГО ПРАКСИСУ У
ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З ДИЗАРТРИЄЮ 189

Т. В. Хомик, К. О. Тичина, С. О. Логвиненко

НАПРЯМИ ОБСТЕЖЕННЯ ФОНЕТИКО-ФОНЕМАТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ У
ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ МОВЛЕННЄВИМИ ТРУДНОЩАМИ 192

Л. В. Шаповал, Г. В. Супрун

ВПРОВАДЖЕННЯ МЕТОДІВ ІЗ НАУКОВО ДОВЕДЕНОЮ
ЕФЕКТИВНІСТЮ ЗАДЛЯ СТАНОВЛЕННЯ ЗДАТНОСТІ ДО
МІЖОСОБИСТІСНИХ СТОСУНКІВ У ПІДЛІТКІВ З АУТИЗМОМ 196

Ю. В. Шерепенко, Т. В. Хомик

ОСОБЛИВОСТІ СФОРМОВАНOSTІ СЛОВЕСНО-ЛОГІЧНОГО МИСЛЕННЯ
У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З МОВЛЕННЄВИМИ
ТРУДНОЩАМИ 199

А. О. Ярошевська, К. О. Тичина, М. С. Овчаренко

ДІАГНОСТИЧНА ПРОЦЕДУРА ОБСТЕЖЕННЯ ФОНАЦІЙНОГО
ДИХАННЯ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ
МОВЛЕННЄВИМИ ТРУДНОЩАМИ 202

СЕКТОРАЛЬНА ДИСКУСІЯ 3.

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА ПІДТРИМКА ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ

О. О. Базилевська

ВИКОРИСТАННЯ ПЕТРИКІВСЬКОГО РОЗПИСУ У НАВЧАННІ ДІТЕЙ З
ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ ЯК ІНСТРУМЕНТУ
ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ КУЛЬТУРИ ТА
ВИХОВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ 205

М. Г. Буйняк

ЗДАТНІСТЬ ДО ПЕДАГОГІЧНОГО І СОЦІАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА ЯК
КОМПЕТЕНТНІСТЬ СУЧАСНОГО КОРЕКЦІЙНОГО ПЕДАГОГА 206

Т. Василенко, Н. Д. Вінник

РОЛЬ ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ ВЧИТЕЛІВ У ВПРОВАДЖЕННІ
ІНКЛЮЗІЇ 208

І. Ю. Сичова, В. В. Левченко

ОСОБЛИВОСТІ ДЕЗАДАПТИВНИХ СТРАТЕГІЙ ПОВЕДІНКИ ОСІБ З ПСИХОСОМАТИЧНИМИ РОЗЛАДАМИ 269

Т. П. Спіріна, Я. В. Мартинюк

ПСИХОСОЦІАЛЬНА ПІДТРИМКА ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ 271

О. В. Старинська

СОЦІАЛЬНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК РЕСУРС СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ УЧАСНИКІВ ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ 273

Л. П. Стасюк, Н. В. Шевчук

МОДЕЛІ НАДААННЯ ДОПОМОГИ ДІТЯМ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ 275

О. А. Столярчук

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ 277

О. П. Таран

ПРИКЛАДНІ КОНЦЕПЦІЇ ЗАСТОСУВАННЯ АРТЗАСОБІВ У РОБОТІ З ДІТЬМИ З РОЗЛАДАМИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРА 279

А. В. Фролкова, О. М. Боровицька

ВРОДЖЕНІ ОСОБЛИВОСТІ ЯК ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНА ПРОБЛЕМА СОЦІАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ 281

А. О. Хачатрян, І. А. Власенко

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОПТИМІЗАЦІЇ УСВІДОМЛЕНОГО СТАВЛЕННЯ БАТЬКІВ ДО ПРЕ- ТА ПЕРИНАТАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ДИТИНИ 283

Ю. М. Шевченко, С. О. Шевченко

ІНКЛЮЗИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ І ЛІДЕРСЬКИЙ ПОТЕНЦІАЛ МАЙБУТНЬОГО ПСИХОЛОГА У СТРУКТУРІ КОМАНДИ СУПРОВОДУ ОСІБ З ООП 285

О. Д. Шелудько, О. П. Таран

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИХОВАННЯ САМОСТІЙНОСТІ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З АУТИЗМОМ 287

І. О. Шиловський, В. І. Жуков

СОЦІАЛЬНА ПРОФІЛАКТИКА БУЛІНГУ СТОСОВНО ВЧИТЕЛІВ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ 289

вирізняється вищою врівноваженістю, соціальною відкритістю та меншою вираженістю астенічних і невротичних проявів, що вказує на відносно кращу адаптивність, хоча й за умов більшої схильності до соматизації.

Висновки. Таким чином, результати дослідження частково підтверджують гіпотезу про те, що дезадаптивні стратегії поведінки осіб з психосоматичними розладами пов'язані з певними психологічними особливостями, серед яких провідну роль відіграють емоційна нестійкість, схильність до депресивності, неврівноваженість, а також неефективність окремих механізмів психологічного захисту.

Список використаних джерел:

1. Бочелюк В., Панов М. & Спицька Л. Психосоматичні розлади: сучасний стан проблеми. *Перспективи та інновації*, 2022. №7(12), С. 542–552.
2. Дідковська Л. І. Психосоматика: основи психодіагностики та психотерапії. Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка. 2020. 264 с.
3. Клібайс Т. & Дець О. Психологічні особливості настановлень осіб із психосоматичними захворюваннями. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2019. №24, С. 145–150.
4. Лисенко О. П. Вплив копінг-стратегій на перебіг психосоматичних захворювань у жінок. *Медична психологія та психосоматика*. 2020. №25(2), С. 34–40.
5. Plutchik R. Emotion: A psychoevolutionary synthesis. New York: Harper & Row. 1980. P. 751-753
6. Сидоренко Н. В. Дезадаптивні стратегії поведінки у жінок з психосоматичними розладами: психологічний аналіз. *Психологія і суспільство*, 2023. 3(2)/ С.89–96.
7. Smith J. Psychosomatic disorders: Approaches to therapy. Cambridge: Cambridge University Press. 2017

Т. П. Спіріна, м. Київ

t.spirina@kubg.edu.ua

Я. В. Мартинюк, м. Київ

y.martyniuk.asp@kubg.edu.ua

ПСИХОСОЦІАЛЬНА ПІДТРИМКА ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

В останні роки зростає актуальність психосоціальної підтримки осіб, які опинилися в кризових чи екстремальних ситуаціях. Особливо це стосується вразливих категорій населення – внутрішньо переміщених осіб, учасників бойових дій, членів їхніх сімей та осіб з інвалідністю. Для останніх, у контексті війни, пандемій чи інших соціальних потрясінь, зростає ризик соціальної ізоляції,

тривожних розладів, зниження самооцінки та ускладнення процесів соціалізації [6].

Повномасштабна війна в Україні спричинила докорінні зміни в освітньому середовищі, зокрема у системі підтримки студентів з інвалідністю. Заклади вищої освіти активно адаптують свої освітні програми, інфраструктуру та комунікаційні механізми з урахуванням принципів інклюзивності, психологічної безпеки та рівного доступу до освіти [3]. У цьому контексті психосоціальна підтримка виступає комплексом заходів, спрямованих на зміцнення психологічного благополуччя, розвиток соціальних навичок, формування позитивної самооцінки та здатності до самореалізації осіб з інвалідністю.

Якщо така підтримка не буде надана вчасно та професійно, це може призвести до формування стійких травматичних наслідків: постійного відчуття тривоги, страху, порушень пам'яті, агресивних реакцій, емоційного оніміння чи девіантної поведінки [4]. Саме тому заклади вищої освіти є ключовими інституціями, здатними забезпечити своєчасне виявлення проблем і надання кваліфікованої допомоги.

Психосоціальна підтримка осіб з інвалідністю у закладах вищої освіти включає:

- розвиток культури підтримки та толерантного ставлення серед усіх учасників освітнього процесу;
- проведення соціально-психологічної діагностики, моніторингу особистісного розвитку та соціальної адаптації студентів з інвалідністю;
- індивідуальне психологічне консультування, корекційну роботу;
- соціальний супровід, спрямований на посилення ресурсності особистості;
- методичну та інформаційну підтримку учасників освітнього процесу [1].

Важливо, щоб адміністрація університету створювала психологічно комфортне та безпечне середовище, у якому кожен студент відчуває себе прийнятим і цінним. До таких умов належать: гнучкий освітній процес, врахування індивідуальних потреб студентів із порушеннями здоров'я, доступ до інформаційних ресурсів, участь у позанавчальних заходах, відсутність стигматизації чи надмірної опіки [5].

Психосоціальна підтримка в освітньому просторі поєднує соціальну роботу, педагогічний супровід, психологічну підтримку та міжсекторальну взаємодію (з органами місцевого самоврядування, центрами соціальних служб, громадськими організаціями). Такий інтегрований підхід сприяє формуванню інклюзивної культури університету, розвитку потенціалу студентів з інвалідністю як активних учасників освітнього процесу та майбутніх фахівців [2].

Таким чином, психосоціальна підтримка осіб з інвалідністю у закладах вищої освіти є невід'ємною складовою сучасної соціальної політики в освіті. Вона забезпечує не лише позитивну соціальну адаптацію та академічну успішність студентів, а й сприяє їх особистісному зростанню, самореалізації та повноцінній соціальній інтеграції.

Список використаних джерел:

1. Актуальні питання соціальної роботи : навч. посіб. / О. Денисюк та ін. ; ред.: О. Епель, Т. Лях, І. Силантьєва. Ужгород : РІК-У, 2023. 420 с.
2. Карпенко О., Спіріна Т., Нохріна І. Організація освітнього процесу у закладах вищої освіти України в період воєнного стану. *Social Work and Education*. 2025. №12(1). С. 33–43.
3. Лехолетова М. М., Карпенко О. Г., Спіріна Т. П. Міждисциплінарна взаємодія у наданні соціальних послуг вразливим групам населення. *Соціальна педагогіка: теорія та практика*. 2025. №1. С. 42–50. <https://doi.org/10.12958/1817-3764-2025-1-42-50>.
4. Лях Т., Лехолетова М., Петрович В., Спіріна Т. Соціально-педагогічна робота з батьками щодо підтримки ними дітей у період війни. *Ввічливість. Humanitas*. 2022. №2. С. 24–30. DOI: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2022.2.3>
5. Маслянікова І. Соціально-психологічна підтримка осіб з інвалідністю в умовах війни : монографія. Київ : Ун-т «Україна», 2023. 216 с.
6. Спіріна Т., Дорофіна М. Соціальна робота із сім'ями, які виховують дитину з інвалідністю у територіальній громаді. *Ввічливість. Humanitas*. 2023. № 2. С. 151–156. <https://doi.org/10.32782/humanitas/2023.2.22>

О. В. Старинська, м. Запоріжжя
el.starinskaya@gmail.com

СОЦІАЛЬНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК РЕСУРС СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ УЧАСНИКІВ ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

У сучасних умовах інклюзивна освіта потребує не лише адаптації навчальних програм, а й розвитку психологічної готовності педагогів до взаємодії з усіма учасниками освітнього процесу. Одним із ключових ресурсів цієї взаємодії є соціальний інтелект, який забезпечує розуміння емоцій, мотивів і поведінки інших людей. Соціально-психологічна підтримка стає важливою умовою успішного включення дитини з особливими освітніми потребами в освітній простір, а рівень соціального інтелекту педагогів та асистентів визначає якість такої підтримки.

Соціальний інтелект є ключовим ресурсом для соціально-психологічної підтримки всіх учасників інклюзивного освітнього процесу, включаючи учнів, педагогів та батьків. Він допомагає розуміти соціальні ситуації, інтерпретувати поведінку та ефективно взаємодіяти, що сприяє створенню сприятливого та безпечного середовища. Соціальний інтелект особистості ми розуміємо як складний інтегрований комплекс її здатностей: пізнавати різні соціальні явища, сприймати зовнішні соціальні групові стимули та одержувати знання про актуальні питання соціальних взаємодій; розуміти різні життєві ситуації; розуміти емоції та вербальну